

Ann. XIV.

ROMAE, Mense Februario MCMXI

Num. II.

VOX VRBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

Semel in mense prodit

CONDIDIT ARISTIDES LEONORI EQUES

POSSIDET ATQUE ADMINISTRAT SOCIETAS EDITRIX ROMANA

Pretium annuae subnotationis, est :

In Italia: Libellarum **6**

ubique extra Italiam: Lib. **9** (Doll. **1,80**; Sch. **7**; M. **7**; Rubl. **4**; Coron. **9**)

ANTE SOLVENDUM ET RECTO TRAMITE MITTENDUM

AD SOCIETATEM EDITRICEM ROMANAM

ROMA — Via delle Coppelle, 35 — ROMA

SUBNOTATIO EXTRA ITALIAM FIERI POTEST:

IN RUSSIA

apud

Gebethner et Wolf

—
Varsaviae Polonorum

Rakewskie Przedmiescie, 15

apud

„Kronika Rodzinna ..

—
Varsaviae Polonorum

Krakowskie Przedmiescie, 6.

IN ANGLIA

apud

Burns and Oates

—
London W.

28, Orchard Street.

IN CANADA

apud

Libraire Granger Frères

—
Montreal

1699, Rue Notre-Dame

APUD
SOCIETATEM EDITRICEM ROMANAM

ROMA - Via delle Coppelle, 35 - ROMA

excerpta ex Commentario VOX URBIS veneunt, quae sequuntur:

SATURIO

COMOEDIA = = = =

= = = = JOANNIS

B. FRANCESIA =

LATINIS VERSIBUS CONSCRIPTA

ET IN TRES ACTUS DISTRIBUTA

= EDITIO ALTERA =

VEN. LIBELL. 1.00

TARCISIUS

ACTIO DRAMATICA =

= = = = JOANNIS

B. FRANCESIA =

VERSIBUS SENARIIS CONSCRIPTA

=====

= EDITIO ALTERA =

VEN. LIBELL. 0.50

ARRAE GORGONIAE

= = = = MILESIA FABULA = = = =

JOACHIM ANTONELLI COSTAGGINI

VEN. LIBELL. 0.60

QUAELIBET OPERA EDENDA SUSCIPIUNTUR

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

Rerum index:

De Arcani disciplina.

Synesi opera philosophica.

Cyclopea.

Litterae cl. v. Marci Galdi de accepto numismate ad eum a "Voce Urbis", praemio misso.

S. Petri primatus et praerogativae ex archaeologiae testimoniis.

Petri cum Christo similitudo.

De re catholica apud Iaponios.

Colloquia latina. Colloquium in schola.

Acta Pontificia: SS. D. N. Pii PP. X litterae ad E. P. D. Antonium Card.

Fischer missae post coetum Germaniae Episcoporum Fuldae celebratum.

Ex Sacris Congregationibus Romanis sententiae novissimae se-

lectae: Ex Congregatione Concilii. — Ex Congregatione Consistoriali.

— Ex Congregatione Indicis.

Diarium Vaticanum. Coram SSmo admissiones. — Pontificiae electiones.

Varia. — Vita funeti viri clariores.

Annales. Ex Iberica peninsula. — In Turecarum imperio.

Publici per orbem coetus legibus ferendis.

Per orbem.

Librorum recensio.

loci.

Epistolarum commercium.

Aenigmata.

Appendix: Euplius.

DE "ARCANI DISCIPLINA"

Quanta utilitatis sit pro Theologo, naturam, usum atque valorem «Disciplinae arcani» cognoscere, ex hisce verbis (quae tamen a nobis plene approbari nequeunt) quorundam Protestantium scriptorum, satis apparet. Primus inter istos est D. Pfaff, qui a. 1756 scribere potuit: «Qui disciplinam arcani ignoraverit, is veteris Ecclesiae institutionem penitus ignoret necessarium est.» Secundus est D. Bingham, qui a. 1727 vocavit disciplinam arcani «novum et admirabile instrumentum». Non parvae erit ideo utilitatis, praemissis notionibus *Disciplinae Arcani*, quae penes scriptores inveniuntur, quaestionem movere, an de facto disciplina huiusmodi in primitiva Ecclesia vigerit (1).

Penes Ioannem Daillé, a quo vocabulum «disciplina arcani» originem ducit, *Arcanum* methodus quaedam fuit, qua Patres «circa quaedam capita, quae hodie in controversiam vocantur, scilicet circa sacramenta Ecclesiae» usi sunt, et qua mediante «etiam in tractatibus suis, maxime in homiliis, quas ad populum habituri erant, nunquam nisi obscure de iis agebant». Ideoque *Disciplina Arcani* res mere pedagogica fuit, inserviens nempe «ad reverentiam et vehemens desiderium sacramentorum» excitanda in catechumenorum mentibus, et nonnisi saeculis quarto et quinto adhibetur.

Disciplina Arcani, si aliis credimus, «expressio quaedam fuit, qua designatur lex primis Ecclesiae saeculis obligans fideles et clericos, ad nunquam publice loquendum coram catechumenis et infidelibus, de rebus fidei necnon de rebus cultus».

Schelstrate vocat *Arcanum* «disciplinam quamdam a Christo institutam atque ab Apostolis adhibitam, cuius obiectum erant dogma de Trinitate, Eucharistia, Missa, necnon Sacramenta, et propter quam factum est, quod nos tam pauca cognoscamus de Sacramentorum numero, de Sanctorum cultu, de transubstantiatione ac de ceteris veritatibus dogmaticis».

Pro aliis quibusdam, *Disciplina Arcani* est lex quaedam a Christo originem ducens, qua nedum pagani et catechumeni sed ipsis etiam christianis iam perfectis, nisi episcopi vel sacerdotes iudicio et auctoritate graves essent, mysteria christiana non revelabantur. Quidam, uti Teutzel, putant *Arcanum* fuisse «Disciplinam quamdam fine saeculi secundi introductam ad mysteriorum paganorum imitationem».

Denique alii *Arcanum* definiunt: «Est disciplina quaedam qua catechumenorum dispositiones et animus formabantur ad mysteriorum divinarum notitiam gradatim suscipiendam, ita ut institutio catechumenatus disciplinae arcani originem dederit et nonnisi methodus quaedam pedagogica fuerit».

Viguit ne in primitiva Ecclesia huiusmodi *Arcani disciplina*? Scriptores catholici in tres dividuntur sententias.

I. Disciplina Arcani relate ad universam theologiam de *Sacramentis* viguit. «Si Apostoli, - scribit M. Canus (1), - quibus formis sacramenta essent conficienda, quibusve ritibus administranda, aliaque id genus religionis secreta, passim vulgo tradidissent, quid esset aliud, quam adversus Christi legem sanctum dare canibus, et inter porcos spargere margaritas? Imo vero quid esset aliud, quam omnia mysteria Christianae religionis abolere? Nec enim mysterium est, quod ad popu-

(1) Cf. FRIEDEL: *Disciplina Arcani* - Paris, Beauchesne, Rue de Rennes 117. - BATHYFOL, *Études d'histoire*; *Vacant*, *Diet. de Théol.* v. *Arcanum* p. 1738. - *Kieckhefer*, *Handb. v. Arcandisciplin* p. 1234. FUNK *Quart. Archiv*, 1903, p. 61; *Revue Biblique*, 1903 p. 315 et 146. - GRAVEL, *Dis Arcandisciplin*, 1902.

(1) D. Loc. Theol. I, III, c. III, 4. fundam. Cf. ESTIUM IV Sent. d. I., 19.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

Usum latini sermonis per orbem universum tuetur ac fovet

Itaque, latine omnino exarata, scripta edil, quae populos omnes aliquo modo attingant, a publica re ad bonas artes, a litteris ad historias, a philosophicis ad sociales quaestiones, a nunciis et significationibus ad simplices et facili stylo expressas descriptiones, narratutuculas, dramaticas actiones; ab antiquitatis scientia ad dialogos vitae argumenta maxime communia tractantes, unde colloquia latine inire atque alere debet; a doctorum virorum scriptis nondum vulgatis aut parum cognitis ad primas adolescentum exercitationes, quae incilamentum veluti in palaestra eorum conatibus conferant; a Pontificiis denique documentis praecipuis ad iuris regulas in S. Congregationibus inductas; haec omnia ut quisque vel ex dissitis regionibus, aut cultu, doctrina, animi proclititate, artibus alter ab altero difformis per commentarium eundem explere desideria sua possit.

PRETIUM ANNUAE SUBNOTATIONIS EST:

In Italia libellarum 6;

ubique extra Italiam: Lib. 9 (Doll. 1,80; Sch. 7; M. 7; Rubl. 4; Coron. 9)

ANTE SOLVENDUM ET RECTO TRAMITE MITTENDUM

ad Societatem Editricem Romanam

ROMA — VIA DELLE COPPELLE, 35 — ROMA

QUAE COMMENTARIUM POSSIDET NUNC ATQUE ADMINISTRAT.

stolis factum, qui in carcere audientibus custodiis orabant et canebant Deo, apud Paulum, qui in navi coram omnibus Eucharistiam fecit ».

II. Exstitit catechumenatus, exstiterunt catechumeni qui « novitoli » in fide christiana erant. Catechumenatus vero nonnisi methodus quaedam pedagogica fuit ad catechumenorum animos efformandos, et per quam, veritates nonnullae catechumenis, qui nondum parati erant, tacebantur, atque mysteriorum nonnullorum celebrationi assistere eis non permittebatur. a) Exstitit catechumenatus, quia Tertullianus (1) reprehendit haereticos, penes quos nullus est catechumenus. « In primis quis catechumenus, quis fidelis incertum est, pariter adeunt, pariter audiunt, pariter orant; etiam ethnici si supervenerint, sanctum canibus et porcis margaritas, licet non veras, iactabunt... Ante sunt perfecti catechumeni, quam edocti ». Idipsum asseritur a S. Epiphano: (2) « Mystera catechumenis cernentibus apud illum celebrantur... Nihil est enim apud illos nisi ludibrio ac risu dignissimum, quum vel mysteriis ipsis adstantibus catechumenis, operari non dubitent ». Catechumeni vero vocantur « novitoli » ab ipso Tertulliano: (3) « Novitiolis istis imminet, qui quum maxime incipiunt divinis sermonibus aures rigare, quique catuli infantiae adhuc recentis, nec perfectis luminibus incerta reptant; et dicunt quidem pristinis renuntiare, et poenitentiam assumunt, sed includere eam negligunt ». — b) Fuit methodus quaedam pedagogica, uti primo ex Tertulliani verbis apparet, secundo ex verbis Origenis (4): « Novit qui mysteriis imbutus est, et carnem et sanguinem Verbi Dei. Non ergo immoremur in his quae et scientibus nota sunt, et ignorantibus patere non possunt ». S. Athanasius etiam (5) ait: « Nec pudet eos coram catechumenis, et, quod peius est, coram ethnicis mysteria haec traducere: quum oporteat... Sacramentum regis abscondere, et ut Dominus praecepit: Nolite sancta dare canibus etc. Nefas enim est mysteria apud non initiatos traducere, ne ethnici quidem horum ignari, irrideant; catechumeni vero ad curiositatem deducti scandalizentur ». Denique S. Augustinus (6): « Ecce post sermonem fit missa catechumenis: manebunt fideles... Qui autem inter vos adhuc Catechumeni, vel Audientes vocantur, potuerunt esse quum legeretur audientes, numquid et intelligentes?... Quis contra te clausit, ut hoc nescias? Velatum est: sed si volueris, erit revelatum. Accede ad professionem, et solvisti quaestionem. Quod enim dixit Dominus Iesus, iam fideles noverunt. Tu autem Catechumenus diceris, diceris Audiens, et surdus es ».

Momentis sententiarum omnium hinc et inde librat, sententiae de existentia *Disciplinae Arcani* tum

quoad Sacramenta, tum quoad sublimiores veritates Ecclesiae adhaerere placet. Naturale siquidem Ecclesiae in « sua novitate » constitutae fuit, Sacramenta atque mysteria sua profanis abscondere, altumque circa eadem fidelibus silentium imponere ne (1) « Sanctum » daretur canibus et a carnalibus hominibus sacra omnia irriderebatur. Cui motivo addatur praeterea, parvitas demonstrativa argumentorum tertiae sententiae, soliditas argumentorum secundae. Moveamur etiam Apostoli Pauli verbis (2): « Doctrinis variis et peregrinis nolite abduci ».

Friburgi Helvetiorum.

P. REGINALDUS M. FEI O. P.

(1) MATTH., VII, 6. — (2) HEBR., XIII, 9.

SYNESII OPERA PHILOSOPHICA

Quae de Synesii illius, ethnici olim, ac deinde Christiani auctoris, hymnis aliquot ante annos in *Vocis Urbis* paginis scribentes adnotavimus (1) eiusmodi fuerunt, quae demonstrarent ipsum cum poeticae studio philosophiae ardorem coniunxisse. Et re quidem vera in ea perdiscenda maiorem vitae partem consumpsit, neque de eius amore, vel quum episcopi munere fungetur, quidquam remisit, adeo ut, tunc temporis, sibi *philosophi sacerdotis* nomen adscribere non dubitaret (2).

Verum fallat si quis Synesium putaverit aut philosophiae magistrum egisse, aut novam composuisse disciplinam, quo sibi nomen apud posteros faceret. Id enim minime in votis habuit, atque a suo ingenio omnino alienum erat. Philosophiam coluit solius oblectamenti causa, ab eaque summam illam vitae honestatem, iucunditatemque expetivisse videtur, quam Plato in contemplanda veritate sitam esse volebat. Quippe persuasum illi erat « vitam quae secundum mentem sit, finem esse hominis », (3) quodque in operando virtutis insit, id quadam ratione semper imperfectum esse. Hinc sapientiam omnibus nervis quaerebat, hinc omni persuasione nitebatur, ut a republica ad sapientiae studium amicos abduceret. Quod si philosopho civis esset adstipulatus, omni se negotio Synesius liberasset, nec tanta et tam praeclara fecisset, quibus de patria deque suis civibus est tam bene meritus.

Sed ad eius opera veniendum est, quibus, qualis philosophus exstiterit, cognoscamus. Iam in *hymnis*prehendimus cum neo-platonicos esse subsecutum; quae enim de Deo Deique natura poetica ratione tradit, ab eorum schola proficiscuntur. Neque, meo iudicio, doctrinam aliunde quaesitam reperies, si alia Synesii

(1) De Praescript., 41. — (2) Adc. Haers., I, 3, 3, 4 h. 42. — (3) De Poenitentia, VI. — (4) In Lec., h. X, 10. — (5) Apol. c. Arianos, I, 11. — (6) Sermon., 49, 8; 132, 1.

(1) Cfr. ibid. VI h. XXIV. — (2) Epist. LXII. — (3) Epist. CXXXVI.

lares aures effertur. « Disciplina Arcani, — ait P. Pesch, (1) — magnum impedimentum erat, quominus de tota re sacramentaria integros tractatus haberent SS. Patres. Postulabat enim haec disciplina, ut summa cautio adhiberetur, ne Sacramentorum doctrina infidelibus proderetur... Quare apud SS. Patres, cum de Sacramentis loquuntur, saepissime occurrunt formulae illae: « Norunt initiati ». Non audeo dicere propter « non initiatos », quae quidem formulae praecipue adhibentur de Eucharistia, non tamen de hac sola ».

II. Disciplina Arcani ad omnia Christianorum mysteria extendenda est, ita ut lex plane universalis facta fuerit. Disciplinam Arcani « viguisse nemo inficiabitur — ait P. Hurter (2), — qui vel obiter patrum inspexerit opera... Quod si... quaeras, quam late patuerit haec disciplina, respondemus, eam fuisse plane universalem. Ex hac... vero universalitate merito conicitur, eam esse traditionis apostolicae... Summo autem rigore haec disciplina servabatur... Si vero quaeritur, de quibus potissimum arcani disciplina servaretur, respondemus, illam in primis viguisse circa sacramenta omnia, praesertim circa eucharistiam: sed etiam circa sublimiores veritates revelatas universim ».

III. Usque ad saeculum tertium nulla *Disciplina Arcani* in Ecclesia existit. Circa finem saeculi secundi, catechumenatus surgit, et catechumeni sunt « novitii » quorum dispositiones probandae sunt, animus formandus, et methodus quaedam pedagogica exurgit, qua ipsi catechumeni « incipiant divinis sermonibus aures rigare ». Haec pedagogica methodus, disciplina arcani est, quae diversitatem quandam tum in publica praedicatione, tum in cultu publico importat, quaeque cum catechumenatu intime connexa est, et nonnisi characterem catechetikum et liturgicum praebet. Circa saeculi quinti finem, cessante catechumenatu, cessat quoque arcani disciplina (3).

Argumenta primae sententiae: I. Si Apostoli, quibus fœrmis sacramenta essent conficienda, quibusve ritibus administranda, aliaque id genus religionis secreta passim vulgo tradidissent, quid esset aliud, quam adversus Christi legem sanctam dare canibus, et inter porcos spargere margaritas? Imo vero quid esset aliud, quam omnia mysteria Christianae religionis abolere? Nec enim mysterium est, quod ad populares aures effertur. Haec itaque prima ratio est, cur Apostoli quaedam sine scripto traderent. Nempe ne aut ab ethnicis sacra nostra irridenderent, aut vulgo etiam fidelium venirent in contemptum (4). — II. S.S. P.P. quoties de N. L. Sacramentis sermonem habent adhibent expressiones: « Norunt initiati... ». Obscure de mysteriis loquimur propter non initiatos, iis vero remotis perspicue initiatos

docemus... Non audeamus propter non initiatos... Neque enim fas est coram non initiatis omnia detegere... Nolumus litteris respondere ne « prodere », videamur... Catecheses vero legendas catechumenis et aliis quibuslibet, qui Christiani non sunt, prorsus non dandas » (1).

Argumenta secundae sententiae: I. Disciplinam Arcani viguisse in re sacramentaria testantur (Patres) quoties aliqua silentio praetereunt vel ad aliqua tantum respiciunt et alludunt, vel eadem obscure tantum attingunt, adhibitis illis verbis, *norunt initiati*, quae fatente ipso Casaubono saltem quinquagies apud S. Ioannem Chrysostomum, nec multo rarius apud S. Augustinum occurrunt. Viguisse vero circa sublimiores veritates revelatas universim apparet tum quia Patres provocant ad ipsorum gentilium praxim, penes quos « mysteriis silentii fides debetur », ob oculos ponunt huius disciplinae utilitatem, tum ut mysteria a probatione vindicentur venerandaque reddantur; tum ut catechumenorum animus ad illa discenda excitetur et audiendi cupiditas acuat; tum ex eo, quod romani pontifices se hac lege obstrictos censuerint, ut testis est Innocentius I, qui noluit confirmationis formam literis consignare, ne magis prodere videretur, quam ad consultationem respondere...; tum ex horrore, quem concepit Iulius I quum audisset, in causa Athanasii interrogationem habitam fuisse ab Arianis de mysteriis eucharisticis praesentibus catechumenis, iudaeis et ethnicis; tum demum ex interdicto initiatis imposito, ne institutionem de mysteriis auditam aliis nondum initiatis traderent... Imo tanto rigore haec mysteria sacrosanta fideles celabant, ut vellent potius mori quam eadem prodere (2).

Argumenta tertiae sententiae: I. Quum Christiani censarentur quasi « latebrosa et lucifugax natio, in publicum muta, in angulis garrula » de « occultis ac nocturnis sacris », de « pravae religionis » pravitatibus; ita ut qui veritatem christianam discere velint « eant cum mulierculis et sodalibus in conclave mulierum, aut in suturiam officinam, aut in fulloniam », quia iuxta Celsum philosophum christianorum mos est « facere et docere clanculum »; nullus fit de Disciplina Arcani existentia sermo, imo Origenes (3) respondet: « Falso Celsus putat sancta nos nostrae doctrinae occultare principia. Quin palam illa praedicamus ». Clemens rursus Alexandrinus (4) et Tertullianus secreta mysteria paganorum atque haeresis Valentinianae derident, ac Disciplinam Arcani apud Paganos et Valentinianos spernunt. Signum est ergo, disciplinam hanc apud Christianos primis Ecclesiae saeculis non viguisse. « Dominus, — ait — Tertullianus (5) palam edixit, sine ulla significatione alienius tecti sacramenti. » Circa vero ipsum Eucharistiae Sacramentum idem Tertullianus (6) ait: « Non enim contra praeceptum reputatur ab Apo-

(1) De Sacram. T. II, c. 30. — (2) Theol. Dog. Comp. t. III Sect. 2. de Sacram. Euch. agest. n. 322, n. 2. — (3) Sententia haec a Basilidis deducitur. Afferunt ibi, trunquet modis aevi disciplinam Arcani ignorant finem. Assensu hanc animis absoluti videntur. S. Thomas (3 p. q. 78, 3. ad 9) scribit « Excommunicatus non habebat tractare sacra sacramentum, quia in primitiva Ecclesia querebatur esse occultus ». — (4) Clemens I. c.

(1) Cf. Cyprianus per integram P. Fat. De Arcani disciplina. — (2) Cf. Eusebius I. c. — (3) C. Celsus, I. 2. III, 36, 38. — (4) Cohort. ad Gent. 2. — (5) De Praescrit. 26. — (6) De Spectacul. 24.

autem ut se erigat potiusquam deos deprimat eniti debet. Certandum ergo cuique est; deos, si non adiutores, at certo e sublimi spectatores habet; a quibus obtundendis desinendum, quod quisque, si velit, propriis sese operibus servare possit.

Quod si denique (neque enim minimis quibusque peccatis Deus impellitur) contentus ille dissolvatur, qui ab ipsis fuerat temperatus, veniunt iterum ut eundem intendant et quasi expirantem suscitent. Interea viribus sibi datis utatur homo, quibus, quod sibi praestandum est, possit efficere. « Non enim perinde est Providentia ut editi nuper infantis mater, quae in omnibus iis quae aut advolant, aut quocumque modo molesta sunt, repellendis quum negotio occupatur, quod ille adhuc imperfectus est, et propriis auxiliis destitutus, sed ei similis est quae adulto iam et armis instructo puero, uti iam illis atque ei imminetia mala propulsare iubet ».

Hunc ergo in modum qua ratione Deus res humanas curat explicat Synesius (1). Hanc doctrinam omnibus scitu dignissimam putat, hanc ut assidue meditentur monet. Verum sat cuique legenti patet, quam multa in ea exponenda peccet, quamque parum concordet christianae doctrinae. Neque enim fingi potest nihil agens Deus, neque divina providentia tunc solum, quod in fabulis recte praecipitur, mundo interesse putanda est, quum sit tali *dignus vindice nodus*. Neque magis daemones illos inducere licet, qui fatali necessitate ordinem corrumpant evertantque. Leges quippe naturae constantes esse volumus, neque nisi ab ipso aut volente aut permittente Deo perturbari posse. Quid praeterea? Quod homo, medios inter hostes, propriis viribus uti inbeatur, quin ad divinam opem ne deos deprimat, confugiat, id Providentiae notioni aperte repugnat. Equidem desides nos aut inertes esse non oportet; verum nulli existimandum est se sua virtute sola, quidquid boni sit, esse effecturum. Haec est vera philosophia, quae hominem ita componit ut Deum supremum rerum moderatorem credat, ab eoque solo eius quod exsequi nititur exitum felicem speret.

Quam quidem, quia nondum attigerat Synesius, nemo mirabitur eum in errorem incidisse. Platonis et Procli commenta sectatur, quibus fortasse quaedam de suo penu addidit. Platonem quippe scimus (ex *Symposio*) docuisse Deum homini non misceri, sed omne commercium terram inter et coelos per intermedios deos, quos daemones bonos appellat, instituit. Proclus vero, teste Suida, non modo Platonis ceterorumque profanorum philosophorum, verum etiam B. Dionisii Areop. theorematibus usus est, et interdum nudis eius verbis. Hinc elucet cur nonnunquam cum Christianis Synesius sentire videatur. Verum quod nondum fontem verae sapientiae attigerit quum sua philosophica scripsit opera, magis magisque ex iis patebit, quae alias hisce notis, si liuerit, addemus.

I. LEMETTE.

CYCLOPEA

Sic faber ferrarius sedens iuxta incudem, et considerans opus ferri: vapor ignis uret carnes eius, et in calore fornacis concertatur: vox mallei innovat aures eius, et contra similitudinem vasis oculus eius.

(Eccles. XXXVIII, 29 et seqq.).

« Per rabidum Cyclopum

Sanguinem, fluxus utinam degeneres rigescant!

Heus, puer, heus! quousque

Dormiel vectis? tua quae segnities? vicissim

Duc piceam catenam

Tractibus. Quid si furias vi tubus has resolvat,

Viscera queis obesa

Folium immili resonant in fremitu? aemulare

Atra Jovis sodales

Cudere Aetnaeis solitos fulmina in officinis

Ac Phrygis arma, stirpis

Unde Romanae vigor ac gloria sempiterna...

Filius esto Brontis!...

Malleum stringens validum sic faber: interimque

Praecipites caminum

Irruunt aurae e caveis; congregiuntur igne,

Qui furit atque saeva

Volvitur flamma, rubeis dentibus apprehensum

Dum peredit metallum.

Ignibus forceps trucior, non secus ac molossus

Ventris adactus aestu

Osseum fragmen retinet, dilaniatque morsu,

Prensat adunca ferrum,

Victimam incudis miseram... « Tardipedis per artus,

O puer, es Pyracmon,

Flamen exhalas Erebi!... « Eiage! malleique

Pergravibus resultant

Ictibus; ducta in numerum brachia ferrum ad aptas

Molle trahant figuras.

Vomeres educ biiugo rus bove mox ferendos,

Aspera rastra glebis;

Duruit quae agris, manui tradito, malleator,

Marte potentiora

Arma, thesauros larium et laetitiam, ligones...

Frigidus ast metallum

Occupat quassum tremor... « Heus! vel sopor inter ictus,

Dum gemit officina,

Te, puer, caplat? Steropis per iecur! adde flammam

Mulcibero tepenti,

Qui utre ventoso crepitet fervidus... « En rubescunt,

(1) Lib. I, n. 9-12.

opera philosophica legeris. Horum autem duo nobis occurrunt praecipue attendenda, praeterea quod ex omnibus sola sunt eo consilio a Synesio scripta ut dogmata sua exponeret, quorum unum in duos libros distinctum *Aegyptius sive de Providentia*, alterum *de Insomniis* inscribitur.

Libri de Providentia Aegyptiorum fabulam exhibent, Osiris isque et Typhonis fratrum, qui quaque eodem saepe peccant, patre videlicet Thebaeorum rege optimo, dissimilibus tamen omnino moribus praediti videbantur (1). Nam Osiris, amborum iunior, ad virtutem natura progensus erat, magnaeque et eximia de se sua agendi ratione reprovinebat; alter vero, aetate maior, ineptus ad omnia planeque rudis, nec, nisi ad vitia, natas censebatur. Cuius dissimilitudinis rationem eiusmodi tradit Synesius, quae proxime ad Manichaeorum placita accedat. Non eadem est, - inquit - (2) animorum corporumque cognatio. Nec enim ab iisdem in terra parentibus ortum habere, sed ex eodem fonte derivari, animorum naturae consentaneum est; quem fontem universi natura duplicem constituunt: est enim lucidus unus clarissimusque, alter obscurus et tenebris obditus. Hinc praeus emergere docet animos, praeurum diemotum ope, qui his tamquam instrumentis utantur ad res humanas perturbandas evertendasque; illinc vero boni demittuntur, ad terrenam hanc sortem administrandam, quos, si castam inviolatamque servarint naturam, eadem via refundi oportet, atque in fontem, unde certum sunt, regeri, quomodoque qui a tenebris provenerint, illuc necessitate naturae recipi debeant.

Ita quidem fit ut virtutis aut vitii studium nulli iam liberum sit sed ad hanc illudve quisque comparatus fatali quadam necessitate nascatur. Inde etiam repetenda causa est, cur tam saepe res privatae publicaeque permisceantur; « necessarium quippe est dissidium quod cum superioribus animis inferiores insimul habent ». Cuius rei exemplum fabula haec Synesiaca praebet.

Nam cum Osiris, mortuo patre, ad regiam dignitatem esset omnium suffragio erectus, regnumque sapientissime administraret, id aegre ferens Typho, de arripiendo imperio cogitare coepit, Scythisque sociorum sociis adhibitis, fratrem regno, Aegyptioque libertate omni et felicitate spoliavit. Qui consueque processit saevitiae atque feritatis, ut in luctu omnes ubique versarentur, neque alius ex omni Aegypto quam publici planetus clamor exaudiretur. Augebatur porro in dies

(1) « *Aegyptius* » ad genus illarum quibus hodiernae pene omnes litterae abundant, fabularum pertinet, quae sub fictae rei velamine aut res vere gestas probant, aut doctrinam quandam illustrent. Utinamque sibi Synesius proponeret. Haec enim in sui operis praefatione habet: « *Infinita prope motum dogmata a nemine in hunc usque diem definita, in hac fabula considerationis locum habuerunt, praesentiumque rerum in hoc opere historicum continetur* ». Ad primum quod attinet, explicare maxime intendit quomodo Providentia mundi regat atque tractet; ad secundum autem, statum Romani imperii, cuiusmodi maxime fuit in Oriente, sub Arcadio, designat. In Quinto enim agnoscitur Arcadius consilii vir probus atque fortis, in Typhone vero Gaïus, Gothorum dux, a quo imperium perturbatum esse historicum ostendunt. Arcadium nunc Synesius vocat. — (2) Lib. I a. 1 et 2.

calamitas, nec ulla humani auxilii spes apparebat, quae barbaris militibus omnia permitterentur, sique civitas pro castris uteretur. Neque tantis malis a Deo levato sperabatur, quum ipsa iam esset de Providentia ex animis hominum sublata sententia.

Verum, tum praesens decem auxilium signaretur coepum est quum omnino desperatae res essent. Non enim, - ait Synesius - (1) scelera vindicare, ordinesque eversum restituere prius dū parant, quam evidenter sit mutua vitii cum virtute comparatio; ut hi etiam qui mentis iudicio minus utuntur, vel sensu ipso, qui melius, quid peius sit discernere, atque illud amplecti hoc declinare possint (2).

Quam decem agendi rationem quomodo explicet auctor, videamus. Ponit primum divinam naturam rebus mundanis haud unquam immisceri, solaque sapienteritudo contemplatione occupari atque satari. Ab illa decem quoddam aliud genus mundo sublimis fuit, quos quidem universi contemplatio delectat, neque tamen ad eius curam demum deflectere possunt, quippe qui ad contemplandum divinitatis fontem ad sunt. Hos vero alius decem ordo subsequitur, quae inferioribus mundi ministeriis supremus Deus attribuit quorum duplex functio est, actiosa una, quam providendis mundanis rebus vacant, tranquilla altera, quam sese erigunt ad superioris numinis contemplationem. Quae, quum sit eorum primarium munus, praecipueque ipsis conferat felicitatem ab ea vix possunt avocari ut mundi huius curam gerant. Neque ideo quod sibi commissum est dispendere detrectant; sed statim atque id rite praestiterint, mundum sibi relinquunt, atque ad divinam pulchritudinem considerandum redeunt.

At vero, quod ab ipsis ita recte dispositum est, perverti necesse est atque corrumpi, tum quod res inferiores corruptioni per se sint obnoxiae, neque divinam motionem diutius conservent quam praestigatorum sigilla (est a Synesio inducta similitudo) quae fideles cientur, et aliquo tantum tempore, eo cessante a quo impressus est motus, incitantur; tum quod daemones, inferiori naturae maxime affines, omni qua possunt virtute, ordinem perturbare, legesque a deo positae infringere nitantur.

Quod quidem illos inferiores deos cogit, ut, certis temporum intervallis, ad mundum hunc se convertant, novam institutionem, machinationum instar, aspiciant. Hoc autem plerumque fit quum ad imperia gerenda huc transmittunt cognatas animas; « est enim divina ac maioris Providentiae unius hominis interventu inferiorum curam suscipere ». His vero, quos ad id praedictum munus destinaverint, curae esse debet, non ut deos postulant sibi perpetuo adesse, sed ut invicta virtute officium suum peragant. Deos enim rerum suarum, id est, divinae contemplationis satagere oportet; huius

(1) Lib. I a. 10. — (2) Moxalis hoc a Synesio innotuit fuit, ut videntur congruentem doctrinam super memoratam de duplici animorum fonte; qui enim a tenebris corrumpit ad virtutem flecti natura necesse est. — Ceterum in philosophia solus non semel Synesius a semetipso discrepat.

tati haud consentaneum; nam Petrus, exempli gratia, ad vitam viduam Tabitham revocans in Gallia saepius quam Romae cernitur; ceterum, ut res perspicua omnibus evadat, en, iuxta iam laudatum Garrucci opus, Petri historiarum prospectus *topologicus*, seu tabella qua urbes nominantur, in quarum museis monumenta, de quibus egimus, inveniuntur.

PETRUS TABITHAM RESUSCITANS:

Romae — Firmi (*Fermo*) — Arelate (*Arles*) — Cabilone (*Châlon sur Saône*).

PETRUS CUM BACULO CORAM CHRISTO EI NEGATIONEM
TRIPLICEM PRAEDICENTE:

Romae — In Civitate Castellana — Syracusis — Arelate — Parisiis — Narbonae — Massiliae — Lugduni — Madriti — Caesaraugustae (*Saragozza*) — Geronae.

PETRUS LEGEM ET CLAVES A DOMINO RECIPIENS:

Romae — Veronae — Ravennae — Anconae — Mediolani — Arelate — Remis (*Reims*) — Aquis (*Air*) — Massiliae.

PETRUS A MILITIBUS DEPREHENSUS.

Romae — Pisis — Mediolani — Firmi — Arelate — Narbonae — Cadurci (*Cahors*) — Claro-Monte (*Clermond-Ferrand*) — Geronae — Barcinone (*Barcellona*) — Asturicae (*Astorga*) — Caesaraugustae.

PETRUS-MOYSES.

Romae — Pisis — Mediolani — Arelate — Avenione — Narbonae — Massiliae — Madriti — Asturicae — Geronae — Caesaraugustae.

Quae autem post editum Garrucci opus in lucem prodierunt tum in Occidente tum in Oriente monumenta, haec quae hucusque demonstravimus mirum in modum confirmant; quam circa rem plane notandum venit, S. Hippolyti statua excepta, praeter Boni Pastoris, seu Christi, ac Mariae Virginis Deiparae, Petri solummodo statuas, saeculo quidem sexto vetustiores, ad nos usque pervenisse.

Porro, brevissimam simplicissimamque quidem, sed eloquentissimam, ni fallor, conclusionem eruere licet atque iuvat: — I. Petrum, sicut in Scriptura, ita in monumentis primum inter omnes apostolos designari, ac longe crebrius quam illi repraesentari; eius autem praerogativas evidenter significari, immo sensibili omnino modo clavium potestatem, et non solum promissam, sed datam adumbrari; — II. Petrum Christo apud monumenta circa persecutiones ac supplicium conferri; Petro legem a Domino veluti fidei arcae, concredi, eumque, sicut Christum, fideles adoratione quadam prosequi; — III. Tandem Petrum, uti Christum, gloriosae crucis baulum apparere, sicque revera, perinde ac Dracontius cecinit, *crucis almae signiferum*, aliusque auctor *novi signiferum Testamenti*, seu ducem eum habitum fuisse (1).

(Finis)

P. XYXTUS SCAGLIA O. C. R.

(1) DRACONTIUS, *Carm. de Deo*, III, 218; *Auct. de vera circumcis. int. opp.* S. Hieronymi, 17.

DE RE CATHOLICA APUD IAPONIOS

(Cfr. num. sup.)

Utram Iaponii potius sequentur ecclesiam? Catholicamne an « Protestanticam »? Hoc quidem ex eo iudicandum est utra plus navet operam, utri plures atque meliores in tempore adsint indigenarum operae. Si tamen res spectetur, ut nunc est, « Protestantum » sunt emolumenta maiora. Hi enim, imprimis qui ex America venerunt, iamdudum viderunt, quam sit necesse ad Iaponios ferre evangelium, qui non hoc summi faciunt, ut singulos suae iungant sectae, sed ut potius oculos omnium ad rem Christianam convertant. Quod ut assequantur, sacros libros dilargiuntur, de religione tractatus edunt, prelum sustentant, scholas condunt et orphanotrophia, sermones habent in suis itineribus ad populum. Ita iam nunc magnum confecerunt numerum catechistarum et praedicatorum, a quibus multum adjuvantur omnibus partibus. Neque vero hoc mirandum est; magnam enim pecuniae vim repetunt ab iis, qui eandem in patria doctrinam sequuntur.

Atque etiam missionarii catholici, quantum per humanas vires licuit, perfecerunt. Incredibilis fuit laboris eos fructus facere, qui iam nunc sunt. Qui si neque prelo, neque scholis, neque catechistis assecuti sunt, quantum protestantes obtinent, hoc inauditis pecuniae angustiis tribuito. Quam est acerbum, mihi crede, summam semper sustinere inopiam, non habere quae ad vitae cultum necessaria sunt, et tamen audire voces generis huius: « Tempora non intelligitis, immo impares estis muneri »! Quod si in hoc tam gravi tempore, quum pagani et protestantes et catholici inter se viribus omnibus et nervis contendunt, si res catholica victrix debeat evadere, Europaei catholici, Protestantes Americanos imitantes, multo maioribus et crebrioribus subsidiis sustentent necesse est. Et ad hos quidem annos missio Iaponia propterea fortasse in reliquis Europae partibus minus fuerit cognita, quod Gallicorum missionariorum ea regio fuit propria: sed iam triennio etiam Germanici religionem illic diffundunt, ut sancti Francisci filii, ut sancti Ignatii, ut sacerdotes Steylenenses, quibus hoc est maxime propositum, fidem Christianam ad gentes exteras deferre.

Diximus supra e re esse catholica, quod Iaponii, priusquam assentiantur, omnia ipsi examinent et postremo, quae vera esse viderint, amplectantur. Placet populo Iaponio firma catholicorum coniunctio, in qua non sint centenarum sectarum sententiae probandae, placet religionis nostrae cultus, placet vel maxime, quod ab omnibus capiti uni tanta deferatur auctoritas. In ea enim instituta publica magis innituntur apud Iaponios quam apud Europaeos.

Exilium metalli
 Igneae squamae. Modo quid? candida nome fides
 Pectoris urna amores
 Servat? et pactae fidei munera capsa ferri.
 Ergo feri reducant
 Mallei in lammas solido frustra subactio pulsu,
 Compede quas acutus
 Clavus innectat cubitus, fermet honesta clavis.
 Virginis hic latebit
 Gasa delata: rutilum cum viris monile,
 Annulus ac inaurae,
 Commune sortum, capitis pulcher apex, eburnae
 Fibula... cordis ardet!
 Vel stupet dicta, promittitur frigore massa... «Eia,
 Fallidus addit oves,
 O puer...» Nam Mars agitat sanguineo haud levanda
 Flumine in excrementum
 Corda certamen. Jaculis nunc opus est, iusque,
 Et clypeis, et hastis;
 Ensis optetur lateri, sicaque vagra dextris.
 «Addit, puer... sed abest!»
 Ah! genu obstitit paulo per patriam, per aras,
 Osa per alma prolia,
 Antiquum incute hac placidi malleus hicce fabri
 Vertat in arma ferrum,
 Brachia actutum rigeant, obruat unda flammis!»
 Romae.

THOMAS VIGNAS, Sch. P.

Utiat. et. v. Vani Galdi de accepto munusculo ad eum a
 «Vox Urbis», praebeo enim.

Marcus Galdi viro clarissimo Iosepho Fornari.
 Comm. «Vox Urbis» Moderatori, s. p. d.

Accepi munuscula argenteum, nemeste cusum
 affubregue caelatum, quod Iudicum collegium quo-
 tidianumque meis scriptis, superiore anno in
 «Vox Urbis» vulgatis, pro sua benignitate ad-
 dicere voluit, et quamplurimas tibi ab hac ac-
 ceptissimum munus ex animo gratias persolvere.

Quis dum epocham conscribere festina, liben-
 ter occasionem arripio bene tuo Commentario pre-
 cendi, ad, de impigre peritissimoque Moderatore,
 confidens incrementum augeatur humaniorumque
 litterarum ac religionis causam omni tpe defen-
 dat. Vale.

Civis Tyberinorum, s. d. VIII Kal. Febr. MCMX.

S. PETRI PRIMATUS ET PRAEROGATIVAE EX ARCHAEOLOGIAE TESTIMONIIS

(Cfr. sum. sup.)

VII.

Petri cum Christo similitudo.

Christi potestas tam clare Petro collata efficit, ut
 artifices, aut potius illi qui sarcophagos insculpendis
 artificibus locabant, sedulo quidquid aliquam Petri cum
 Salvatore similitudinem contineret, in anaglyptis signi-
 ficarent. Sic duo sunt apud anaglypta qui mortuos ad
 vitam revocant, Christus scilicet ac Petrus; Christus
 quam saepissime, Petrus vero pluries, et iuxta illa quae
 de Tabitha vidua in evangelio leguntur. Miracula etiam
 quaedam Petrus patrans effingitur, ut cum Anania
 eius conspectu mortuus abducitur, ac iuxta apocryphum
 quandam fabellam, cani loquelam imperit; semel in-
 super ambulans super fluctibus Christo obviam venire
 apparet. Sicut Christus, Petrus potestatis virgam habet,
 in throno sedet, sicut Christus a militibus deprehenditur,
 in carcerem detritur, ad crucem damnatur. Petrus
 aliquando in anaglyptis historia contexta est, ita ut
 Petrus quosdam sarcophagos libenter dixerim. Sic in
 quodam Firmiano sarcophago ita quae ad Petrum spe-
 ctant argumenta sunt distributa: (1)

Multos mortem Tabithae ante Petrum plorantes.	Tabithae resurrectio.	Quin et Abel Deo munera offerentes.	Milites Petrum custodientes.	Petrus ab angelo e carceribus eductus.
---	--------------------------	--	------------------------------------	---

In alio Arelatensi sarcophago: (2)

Petrus Christum negans.	Petrus ab Herodis satellitibus deprehensus.	Petrus praedicans.	Petrus a Xerxis militibus ad supplicium ductus.	Petrus clavis a Domino recipiens.
-------------------------------	--	-----------------------	---	--

Et in alio Romano sarcophago, apud museum La-
 teranense asservato: (3)

Petrus in cathedra sedens, dum Christus ei pedes loturus adest.	Petrus ad crucis supplicium ductus.	Christus legem datus Petro.	Christus ad Pilatum ductus.	Philos omnes leges.
--	--	-----------------------------------	-----------------------------------	---------------------------

Nec raro fit ut in uno eodemque sarcophago Christi
 ac Petri commemoratio aliquatenus unice fiat. Exempli
 gratia, in Romano quodam sarcophago, apud cryptas
 Vaticanas invento, ita historiae distribuuntur: (4)

Christus caerem sumans.	Christus mulierem fluxu sanguinis laborantem sanans, adstante Petro.	Christus legem Petro committens coram Paulo.	Christus triplicem negationem Petro praedicans.	Christus claves Petro committens.
-------------------------------	---	---	---	---

In alio sarcophago, nuper apud S. S. Marci et Mo-
 celliani coemeterium detecto, Christi miracula semper
 adstante Petro patrata exhibentur: unde non est in
 historia in qua Petrus desit.

Erit fortasse qui obiciat eiusmodi tam crebra Petri
 memoriam Romae solummodo conspici. Id autem verum

(1) GARRUCCI, V, 310 n. 2.

(2) GARRUCCI, V, 340 n. 3.

(3) GARRUCCI, V, 325 n. 3.

(4) GARRUCCI, V, 330 n. 3.

duntur infantes, quibus victus a parentibus suppeditari non queat, sicut apud alias gentes saepe, tamen tristissima his plerumque proponitur vita, quum in manus veniant negotiatorum, qui bene idcirco eorum alant corpora, ut lucrum ex iis capiant, vel etiam ad turpissimum quaestum abutantur.

Saepe exprimuntur missionariis lacrimae, quum inter rudera vident pueros fame extenuatos vilibusque involutos pannis, qui vel leguminum investigant reliquias, vel ligna colligunt quorum pretio rarum cibum percipiant. Hi enim deinceps fidem nostram dispersuri erunt, si nunc in orphanotrophia recepti educati fuerint. Finge nunc animo puerorum istorum coronam, finge te nunc audire vocem iampridem cognitam: « Qui suscepit unum parvulum talem in nomine meo, me suscipit »!

**

Dixi quae a missionariis catholicis in Iaponia ante reliqua videantur peragenda; prelo opus esse dixi catholico ad declarandam catholicam veritatem et ad confutanda haereticorum convitia; opus esse aliquo pupillorum domicilio, in quo quam plurimi catholicis moribus instituantur, quorum optimi catechistarum seminario vel sacerdotum tradantur.

Veniet illa dies, et nescio an brevi adsit, qua intelligent Iaponii subeundam esse religionem Christianam, sicut ab eis profanae vitae cultus susceptus est. Idcirco nunc omnibus nervis est connitendum, ut veritatis catholicae lux ei terrae illucescat, ne unquam ea natio, quae prae ceteris Asiae mongolicae, et fortasse etiam indicae, magistra sit futura, errorum specie decepta aeternis haereseos laqueis vinciat. Sed quid in tanta pugna tam pauci agent missionarii tamque rerum omnium penuria coacti, nisi Europaei catholici opitulentur? Profecto non solum qui patria, qui parentibus, qui vitae commodis relictis ad voluntariam Christi proficiscuntur militiam, Christi postremam voluntatem exsequi debent; omnia Christianae Ecclesiae membra, pro suis quisque viribus, ad hanc regis aeterni voluntatem perficiendam conspirabunt. Non est satis in patria diligenter animadvertere, quid missionarii fructuum colligant, quove iam progressi sint; unusquisque manum moveat, missionariorum laboribus proprios labores iungat. Tu igitur ipse arma cape Christi, regni Christiani fines propaga! Adiuvam Christi in paganorum terris legatos sanctis tuis ad Deum precibus, atque, si ferat facultas et occasio, donis!

IOANNES WEIG

Cath. Missionarius in Iaponia.

Quem felicitas amicum, infortunium faciet inimicum.

BOET., *De Consolat.*, III.

In nullum avarus bonus est; in se pessimus.

SENEC., *Ep.*, CVIII, 9.

Care amicum credas, nisi quem re probaveris.

PUBLIL. SYRUS, *Mim.*

COLLOQUIA LATINA

Colloquium in schola ⁽¹⁾

GEORGIUS. — Oho, Thoma, iam ulciscar me. Frequenter abs te accusatus, paria reponam.

THOMAS. — Aliquoties accusavi te, non eo inficias; saepius, nego.

G. — Quare autem vel aliquoties?

T. — Quod commerueras, et mihi quoque non plus est parsum ab aliis.

G. — Nunquam te laesi.

T. — Imo reum me fecisti.

G. — Nunquam.

T. — Quid est porro quod me cogitas accusare? Quid culpa contraxi?

G. — Scamnum cultello scriptorio conscindis, quod prohibuit Praeceptor, et tuum nomen incidis, quod gravius prohibuit, eaque de re flagris alios accepit.

T. — Oro te, tace: cera complebo sulcos illos, aut radam lignum, ne appareant literae.

G. — Hui consilium callidum! Quid dabis in loco mercedis?

T. — Submisce, ne audiat Magister. Pulcherrium de globulis meis.

G. — An tulisti tecum?

T. — Non omnes.

G. — Quot habes?

T. — Septem.

G. — Monstra, si placet.

T. — En.

G. — Sunt elegantes. Facisne mihi copiam eligendi quem praecipue probavero?

T. — Facio.

G. — Hunc eligo.

(1) Ex IACOBI PONTANI opere, cui titulus *Progymnasmata latinitatis*, passim retractavit I. F. — Placet hic adnotationes referre, quas clarus ipse auctor huic colloquio apposuit: « Naturae puerilis in hoc et in aliis praeterea dialogis spero a me adumbratam, si minus expressam et depictam imaginem. Mirum sane, quam illa iniuriarum impatiens, ad par pari referendum, ad delicta celanda, ad ludendum ingeniosa atque prompta sit; quae quidem hoc loco a nobis insinuata sunt. Quae autem aliis, et sparsim, eorum testem advocare visum est Ciceronem, V *de finibus*: « Eos, - inquit, - parvi agnoscunt, a quibus educantur; deinde aequalibus delectantur, libenterque se cum iis congregant, dantque se ad ludendum, fabellarumque auditione ducuntur, deque eo quod ipsis superat, aliis gratificari volunt; animadvertuntque ea quae domi fiunt, curiosius, incipiuntque commentari aliquid et discere; et eorum, quos vident, nolunt ignorare nomina, quibusque rebus cum aequalibus decertant, si vincunt, efferunt se laetitia; victi debilitantur, animosque demittunt, etc. ».

Sunt tamen etiam, cur Laponiis nostra religio minus videatur expetenda. Offendit eos nationum catholicarum ruina regnorum protestantium gloria obcecantes, offendunt convitia atque calumnia, quibus Ecclesia catholica in Europaeorum etiam doctorum conspectibus perfunditur, deterret eos prorsus inveterata opinio, hac nostra religione intendi rei publicae pericula. Hoc iudicium ante tria saecula conceptum est (illinc crudelissima catholicorum persecutio nata est), hoc iudicium per annos trecentos publicis decretis in hominum animis renovatum est, hoc nostra hac aetate non satis affirmari potest ab historicis protestantibus, qui sexcentis reiecti iterum atque iterum commemorant pontifices maximos medinae aetatis reges instituisse et deposuisse, subditis eorum fidem interdixisse, et quae huiusce fere sunt generis. Postremo hoc iudicium in dies percrebrescit amplius Europaeorum politicorum, doctorum, ephemeridum vocibus: Ecclesiam catholicam esse quandam in ipsa civitate civitatem, id semper appetere clericos, ut, re publica fracta, soli veniant in potestatem. Et Laponii haec commenta legentes ita secum loquuntur: «Certe Europaei Christiani sciunt verum esse; ita enim necesse est». Quantum vero in hac parte peccatum est ab Europaeis gentibus, quae Laponios amantiores veri in errores induxerunt? Horum igitur errorum removenda via est: iam multa religioni Catholicae messis parata est.

* *

Hic cogit dicere vehementer esse dolendum, quod literarii catholici catholicos libros ad Laponios non perferant. Quanto graviores etiam in hac re Protestantes sunt nobis! Habet Laponia multas literarum tabernas, ubi penitus catholica omnia opera coemi possint! Librarii catholici plurimum conferrent ad sinistras de religione opinionibus convellendas, litterarum catholicarum verum ostenderent vim debetamque vindicaret auctoritatem.

Sed tamen maxime necessarium est in ipsa Laponia catholicum prelum condere. Debent enim historicorum mendacia et depravationes refutari. Debet libellis apologeticis comprehendi tum religionem necessariam esse homini, tum prae ceteris catholicam esse amplectendam. Debet ante oculos poni Laponiis, quantum Ecclesia catholica contulerit ad cultum humanum et ad litterarum explicationem et ad societatis humanae institutionem optimam et ad leniendas communes hominum miseras. Aperiri illis debet non exerti rem publicam ab Ecclesia catholica, sed fidem erga regem, amorem patriae, legum civilium observantiam ab ea subtilissime exigi: esse quidem communem religionem terrarum omnium, sed tamen etiam singulis aptam nationibus. Hi vero tractatus maximam parient utilitatem, quia describunt veram religionis imaginem et expungunt quae adhuc sunt adversa iudicia. Certe negabit nemo propria via modoque proprio singulas nationes ad fidem adducendas esse: atqui Laponii sunt pagani huius ae-

tatis doctissimi, qui multa studiose legant: ad Laponiorum animos solum per litteras nudamque veri declarationem patet via. Sane predi alicuius catholici institutio non est facilis: pecunia enim opus est. Verene igitur fieri non potest ut catholici Europaei summis rebus inflammati tantum inter Laponios opus excitent, fulciant, sustentent?

* *

Est alterum missionis catholicae in Laponia propositum, orphanorum cura. Orphanotrophia erigere et administrare in Laponia est religionem diffundere.

Primum enim, ut nunc est, adulti non adducuntur ad fidem nostram, nisi singuli. Quantam autem praebent orphanorum domus spem! Quo qui admittuntur, ad unum omnes religionem suscipiunt, educantur catholicis legibus, postea familias catholicas instituunt, postremo catholicos pagos.

Deinde, ut maiora habeat religio in Laponia incrementa, missionarii Europaei adjuvari debent a multis magistris Laponiis et presbyteris. Hi enim cognitum habent Laponiorum animum, hi acrius sciunt observare hominum studia, quam sacerdos Europaeus, hi soli prelum fructuose administrant, quia Laponii a Laponiis litteras accipere desiderant. Neque vero potest Europa semper satis magnum numerum virorum apostolicorum illuc dimittere, praesertim quum aliquando Laponii de religione quaerere desierint et ipsam religionem in se recipere coeperint. Id maximum est Protestantum robur, quod multos habent catechistas eodemque bene instructos indigenasque praedicatores (1). Est quidem in diocesi Haedatensi seminarium catechistarum a Germanicis viris institutum, sed eam habet difficultatem, quod minor est alumnorum numerus. Pueri enim in media schola versati perpauci ad hoc ibunt seminarium, quum remissione industria fertiliorum locum in aliis institutis accipere possint. Neque quidquam angebit istum alumnorum numerum, nisi domus pupillorum, quorum admodum magnus exstat in Laponia numerus; multae enim uxores bello orbatæ coniugibus in intolerabilem paupertatem inciderunt. Inter pupillos autem semper inveniuntur, qui pro meliore indole ad catechistarum ordinem et ad ipsum sacerdotium idonei sint.

Tum Laponii, quod permagni est momenti, a scholis publicis religionum disputationes omnino prohibent. Licet igitur missionariis aperire scholas, collegia instruere, publica suis scholis impetrare iura, quae si non acciperent, discipuli essent nulli; sed est etiam parendum legibus, de religione in schola tacendum est. Et ita quidem omnis fere missionariorum auctoritas eliditur. Ergo pupillos colligamus, pupillos ad religiosam vitam libere exerceamus.

Postremo inaudita tot parvulorum inopia nos moveat ad aedificandam orphanorum domum. Non quidem occi-

(1) Catholici habent adhaerentes Laponios 225, sed Protestantes adhaerent milia duo et quingenti viginti.

qui suam pietatem Nobis probant maximeque dilectos filios Nostros, Cardinales, et Venerabiles Fratres, Episcopos, qui regiminis Ecclesiae pondus Nobiscum sustinent, caros habeamus; tum nihil tam valde cupimus, quam ut Nostra erga eos caritas benevolentiae appareat. — Restat ut gratias tibi pro faustis omnibus agamus, quorum quidem referimus ex animo vicem; atque in auspiciis caelestium, quae precamur, munerum tibi, dilecte fili Noster, ceteris omnibus Germaniae Episcopis, in primisque Cardinali Episcopo Vratislaviensi, et clero populoque vestro apostolicam benedictionem amantissime impertimus. Datum Romae apud S. Petrum, die XXXI mensis Decembris MCMX, Pontificatus Nostri anno octavo.

PIUS PP. X.

EX SACRIS CONGREGATIONIBUS ROMANIS

SENTENTIAE NOVISSIMAE SELECTAE

Ex Congregatione Concilii.

Dubia circa abstinentiam et ieiunii legem.

Episcopus Barcinonensis, ut consuleret fidelium sibi concreditorum tranquillitati, sequentia, circa abstinentiam et ieiunium, dubia enodanda proposuit:

« Nimirum, sciscitatus est Antistes Gerundensis: « An responsum S. Poenitentiariae sub die 28 Febr. 1826, quo fas est gaudenti indulto carnis diebus ieiunii vesci in eadem comestione pulmento carnis iure cocto et de cetero vesci piscibus et, iuxta opiniones auctorum, vesci carnibus in eadem comestione simul cum iusculo piscium, etiam valeat pro fidelibus Regni Hispaniae, ubi haec consuetudo non viget ». Et responsum, percontanti Praesuli datum, sic se habet: « In audientia SSmi. die 28 Augusti a S. Poenitentiariae Regenti Sanctitas sua rescribi mandavit: enunciatam commixtionem permitti contrariis quibuscumque non obstantibus ».

« Iam ita brevi temporis intervallo, diversimode non pauci sunt opinati.

« Quidam enim docent, etiam in diebus abstinentiae et in serotina collatione iusculum carnis adhiberi esse licitum, quia iusculum carnis rationem condimenti habet et vera caro non est; alii vero iusculum carnis in refectioe tantum et non in caenula permittunt, utpote quod iusculum carnis inter lacticinia recenseant; postremi denique iusculum carnis et in refectioe et in caenula diebus abstinentiae interdictum reputant, siquidem illis diebus facultas edendi carnes vi indulti non habetur.

« Insuper, occasione indictae resolutionis quaestiones exortae sunt circa condimenta ex adipe et larido quoad cibos esuriales; nec non controversia exagitata de piscibus in caenula comedendis.

« Ex his sententiis variis, non omnium locorum inveteratis consuetudinibus respondentibus, in re singulorum praxi subiecta, proveniunt angores conscientiarum, quos praestat remove, ideoque quaeritur:

« 1.º Utrum diebus quibus carnes vetitae sunt, etiamsi indultum non existat, sicuti Feriis VI Quadragesimae, nihilominus iusculum carnis una cum piscibus adhiberi liceat.

« 2.º An quando usus lacticiniorum prohibetur, possit quis sumere iusculum carnis.

« 3.º Liceat necne inter Hispanos condire cibos esuriales et in refectioe et in serotina collatione cum adipe vel larido.

« 4.º Si tandem possint sumi pisces in coenula diebus ieiunii, dummodo servetur quantitas, etsi in Hispania talis consuetudo haud vigeat ».

Resolutio: Ad 1.um et 2.um Negative, sed iusculum carnis diebus ieiunii in unica comestione una cum piscibus ab iis tantummodo adhiberi posse qui indultum obtinuerint pro esu carnis.

Ad 3.um Affirmative, etiam in serotina collatione, dummodo ex Apostolico Indulto ea condimenta permissa sint in diebus ieiunii.

Ad 4.um Attenta contraria consuetudine, negative.

(Ex deer. d. VI mens. Augusti MCMX).

Ex Congregatione Consistoriali.

Declarationes circa Motum Proprium « Sacrorum Antistitum ». (1)

I. — An praeceptum quod nemo theologiae laurea sit donandus, nisi prius in philosophicis disciplinis lauream obtinuerit, vel saltem de curriculo in philosophia scholastica absoluto certum praebuerit testimonium, stricte sit observandum? — *Resp.* Affirmative.

II. — An praescriptio *Consilium vigilantiae* altero quoque mense congregandi sit item stricte intelligenda? — *Resp.* Affirmative.

III. — An tamen ii, qui *Consilium vigilantiae* constituunt, si longe distent a civitate episcopali et legitime impediti sint ab interveniendo, possint, adducta causa impediti, scripto transmittere relationem suam? — *Resp.* Affirmative.

IV. — An prohibitio alumni in seminariis et ecclesiasticis collegiis facta legendi diaria quaevis et commentaria, quantumvis optima, etiam ad iuvenes regulares in monasteriis et in congregationibus studii operam dantes extendatur? — *Resp.* Affirmative.

V. — An quotannis doctores in seminariis teneantur textum, quem sibi quisque in docendo proposuerit, vel tractandas quaestiones, sive theses, Episcopis exhibere, et ineunte anno iusiurandum dare? — *Resp.* Affirmative.

VI. — An idem quotannis praestare debeant suis moderatoribus doctores seu lectores in ordinibus reli-

(1) Rel. in *Vox Urbis*, an. XIII, n. X et seqq.

T. — Istum eligeres: meo enim iudicio relinquit alterum praestantia.

G. — Non tam aptus est ad manum meam propter magnitudinem.

T. — Ergo istum paullo minorem.

G. — Sine, tentem. Nimum parvus est.

T. — Retinebis igitur, quem primum omnium sumpseras.

G. — Ita faciam. Quam venuste nigro alboque distinctus venulas quasdam ostentat! Emistine an lucro acquisisti?

T. — Lucro.

G. — A quo?

T. — A Leonardo, nostri vicini filio, quicum persaepe ludo.

G. — Si tam scite factis abundat globulis, provocabo illum ego similiter ad certamen.

T. — Vix aliquando vincitur: peritissimus enim huius scientiae puer est.

G. — Et me lusorem non ultimum esse cognosces. Atat, comprimamus orationem: Praeceptor de cathedra descendit... Ne confabulantes inveniat et ad poenam vocet!...

ACTA PONTIFICIA

SS. B. N. PP. X litterae ad E. P. B. Antonium Card. Fischer
archiepiscopum, post coetum Germaniae Episcoporum Fuldae cele-
bratum.

Dilecto Filio Nostro Antonio S. R. E. Presb.
Card. Fischer, Archiepiscopo Coloniensi.

Dilecte Fili Noster, salutem et apostolicam benedictionem. — Quae tuo nomine itemque Venerabilium Fratrum, Germaniae Episcoporum, qui tecum solemnem coetum Fuldae celebrarunt, perscribis ad Nos de rebus communiter consultis, ea Nos quidem summo opere delectant; praesertim quum sit perspicuum in consiliis vestris fraternam communo dominatam esse caritatem, adeo ut opinionum varietas in disceptando consensum omnium in deliberando minime impediverit. Gaudemus etenim vos de re sociali diligenter cavisse, ut similitudines contentionesque acerbae, quae inter duo foederatorum episcopum genera intercedant, e medio pellantur; ob eamque causam utrisque sodalitatibus certas quasdam in universum constituisse leges, quas sequi debeant, ut in sua quaque regione pergant pro veris et dominorum et operariorum utilitatibus niti, idque cum religiosae civilisque rei emolumento. Gratum est etiam quod significas, vos, Decreti Nostri *Quam singulari* exsequendi gratia, statuisse per communem epistolam docere populum et admonere quid generatim fieri oporteat, ut pueri

quamprimum Mensam Eucharisticam participant. In quo velimus probe intelligant Christifideles non tam illud agi ut praecepto Romani Pontificis obtemperetur, quam ut eiusmodi officio satisfiat, quod ab ipsa Evangelii doctrina sponte nascitur, atque adeo ut vetus et perpetua Ecclesiae consuetudo, ubi intermissa est, ibi revocetur. — Quod attinet ad potestatem a Nobis factam Episcopis removeendi loco Parochos, ratione oeconomica, non miramur, huic decreto, quotquot ab eo sibi timent, repugnare, eosque fortasse ab ipsis rerum publicarum gubernatoribus contendere, ut eiusdem Decreti vim et effectum impediant. Etsi autem usus potestatis huius omnem semper circumspectionem cautionemque desiderat, nolumus tamen, id prudentiae studium unquam abeat in sollicitudinem pusilli animi, ob quam Episcopus, rei difficultatibus, plus aequo commotus, non audeat ad id devenire, quod magni ad salutem animarum interesse videt. Etenim in perfuntione officii, maxime quae ad divinam gloriam recta pertineat, nulla est defugienda dimicatio, imo animose nobis adeunda, quandoquidem Deus ipse dimicantibus adest *adiutor fortis*. — De detestandis autem *Modernistarum* erroribus ad praescriptam a Nobis formulam, Nos quidem, quum coram tecum egimus benigna legis interpretatione usi, declaravimus, non adigi eo Motu proprio ad iusiurandum sacerdotes, qui sacras disciplinas in Athenaeis publicis profitentur. Verum, si qui ex his doctoribus publicis simul in ministerio sacerdotali ut concionatores aut confessarii versentur, aut sacrum beneficium obtineant, aut in curiis vel iudiciis ecclesiasticis aliquid muneris gerant, eos e communi iurisiurandi lege eximere, Nobis profecto non fuit in animo, nec est. Illi ipsi autem, quibus, utpote doctoribus publicis tantum, iurando abstinere licet, si prae se ferant hac se uti licentia libenter, nullam fortasse de suae doctrinae sanitate suspicionem afferent, at certe iudiciis hominum misere servire se ostendent, ignave reverentes istorum auctoritatem, qui non ex animi sententia, sed ex odio catholicae professionis clamant personantque, hoc fidei sacramento dignitatem violari rationis humanae et progressionem studiorum cohiberi. Itaque in hoc genere, praeter eam, quam diximus, causam, remissioni dare locum non placet. Ceterum, hoc habemus persuasum, quibus iurisiurandi gratiam fecimus, eos ipsos in significationem virilis animi fore principes ad illud dandum, nec dubituros, si res tulerit, contumelias pati; siquidem facile sibi viderentur non digni magisterio christiano, si se puderet in ministris esse Domini Nostri Iesu Christi. — Quod autem ad populum tuum amantissimis verbis renuntiasti, quemadmodum a Nobis, nempe pro tuis magnis in nos meritis, paulo ante exceptus esses, gratum est. Nam quum omnes

dini; Nicolaus Mauritius Esterhazy, Comes, eiusque familia; Buelow Princeps, eiusque uxor; Rector, doctores et alumni Urbanorum Collegiorum Anglici, Beda et Graeci; Caffarelli, Urbanus Dux, cum uxore et liberis; Didacus Pignatelli-Canaviglia, Princeps; Antici-Mattei, Urbanus Princeps; Descamp, dynasta; Didacus Pignatelli-Angiò, Princeps; r. p. Jabar S. I. novus Pontificii Collegii Pii Latini Americani de Urbe rector; Patritius Naro-Patrizi-Montoro, Marchio, S. R. F. signifer; Nicolaus Szeesen de Temerin, Comes, Austrorum Hungarorumque legatus apud Apostolicam Sedem, nunc ad Parisiensem legationem regendam translatus.

Pontificiae electiones.

Emus. P. D. Franciscus Salesius Card. Della Volpe, S. Congregationis Indicis Praefectus renunciatur.

— R. p. d. Michael Lega, S. Romanae Rotae decanus, inter Congregationis S. Officii Consultores adsciscitur.

— R. p. Benedictus Oietti S. I. Inter Consultores referatur S. Congregationis Consistorialis.

Nominationes episcoporum. — SS. D. N. Pius PP. X decreto S. Congregationis Consistorialis elegit: r. p. d. Balthasarem Kaltner, (pisc. tit. Agathopolitan, et auxiliarem Emi. Archiepiscopi Salisburgensis, in episc. cath. eccl. Gurcensis; r. p. Pium a S. Ioseph, in saeculo Marcellum Bagnoli, definitorem generalem Ord. Carmelitarum Excalceatorum, consultorem SS. CC. Concilii et de Religiosis, in episcopum cath. eccl. Marsorum; r. d. Ioannem Rosi, dioecesis Cremensis, doctorem in philosophia et iure canonico, rectorem ac professorem in seminario Cremensi, in episc. cath. eccl. Montis Falisci.

Brevi Apostolico nominati sunt: r. p. d. Fulgentius Torres O. S. B., episc. tit. Dorylensis et Administrator Apostolicus Vicariatus de Kimberley in Australia; r. p. d. Henricus Gregorius Thompson O. S. B., episc. novae dioecesis Gibraltariensis; r. p. d. Eduardus Ioannes Kenealy ex Ord. Fr. Min. Capulatorum, archiepiscopus Simbensis in Indiis Orientalibus; r. p. d. Ioseph Patritius Clune, C. SS. R., episc. Perthensis in Australia; r. p. d. Mauritius Franciscus Ducoeur e Seminario Parisiensi pro Missioni us exteris, episc. tit. Barbalissen. et Praefectus Apostolicus Kuam-Si in Sinis.

Nominationes Praefectorum Apostolicorum. — Decreto S. C. de Propaganda Fide nominati sunt: r. p. Henricus Bardou Congregationis Missionariorum Africae, Praefectus Apostolicus de Ghardaia (Sahara); r. p. Ioannes Ogé, e Seminario Lugdunensi pro Missionibus Africae, Praefectus Apostolicus de Liberia in Africa.

Varia.

In locum r. p. d. Ianuarii Granito Pignatelli de Belmonte, archiepiscopi tit. Edessen., Nuntii Apostolici Vindebonae, qui a munere abdicavit, suffectus est r. p. d. Alexander Bavona, archiepiscopus tit. Ibarsalen., nunc Apostolicus Nuntius in Brasilia.

— In locum cl. v. Nicolai Szeesen de Temerin, Comitum, Austrorum Hungarorumque legati apud Apostolicam Sedem, Parisios translati, Romam ad eodem munere fungendum missus est Ioannes Schönburg-Hartenstein, Princeps.

Vita functi viri clariores.

Die IV mens. Ianuarii MCMXI, arterosclerosi confectus, Romae, Purpuratus Pater **Franciscus Signa**, S. Congregationis Indicis Praefectus et Supremi Apostolicae Signaturae Tribunalis Iudex, vir scientia et pietate insignis. Natus erat in podio Ginolfo, Marsorum dioecesis, d. XXXI mens. Augusti MDCCLXXXVI, in Sacrum Senatum cooptatus die XVIII mens. Maii MDCCLXXIV, titulo S. Mariae in Porticu.

ANNALES

Ex Iberica peninsula.

Non sine quadam voluptate fama per orbem manavit, Alfonsum, Hispanorum regem, Melillam urbem una cum administrorum praeside visitasse et ad ultimos ditionis suae fines se contulisse, comiter ubique, imo populo universo ovante atque gratulante exceptum. Id enim non obscurum indicium fuit, compositionem inter Hispanicum et Mauritanum imperium munimentis integris satis firmisque suffultam, atque esse sperandum fore ut tandem aliquando dubiis de pace, quae inde ex Africa manarent, finis imponi possit.

Quod si talia praestant Hispanici eventus, proximi populi, idest Lusitani, res non eadem ferme in animos inducunt. Obscurae hae enim, atque ita incertae, ut id unum manifestum appareat, civitatem illam duobus motibus trahi, sociali altero atque oeconomico, ab operariorum ex conducto ab opere recessionibus, alia aliam insequente, patefacto; politico altero, qui tum prodit ex impetu, quo non solum regiae factionis, sed radicalium etiam, qui nuncupantur, asseclae gubernia obtrebant, tum ex vi quam ipsa diaria a plebe, nulla potestate eam coercente, patiuntur. Ecquid mirum? Potestatis supremae exercitium ab Almeida, qui eam abdicat, ad Theophilum Braga praesidem; ab hoc ad Bernardinum Machado iactatur, indeque ad Alfonsum Costa, iustitiae administrum, novae de comitiis legi nunc unice intentum..... Itaque nemini praevidere licet quo fata sint inclinatura, quamvis Reipublicae regimen in periculo, nunc saltem, eo etiam non versetur, quod Emmanuel rex regno recuperando se abstinere palam ostendat.

In Turcarum Imperio.

Nec minus quieta Turcici imperii negotia. In regione enim Yemen gravis exorta est seditio, quam vi comprimere non facile est, quum praesertim exercitus ex Albania et Macedonia revocari nequeant.

PUBLICI PER ORBEM COETUS legibus ferendis

In **Anglia** novi publici coetus legati convenerunt, sibiue praesidem elegerunt Lawther doctorem.

In **Austria** Bienert dynasta novum administrorum collegium composuit eo praecipue consilio ut potius quam politicis officiis inserviret, civili administrationi provideret.

giosis ante auspicandas praelectiones? — *Resp.* Affirmative.

VII. — An ad iusiurandum praestandum teneantur confessarii et sacri concionatores iamdudum adprobati, et parochi, beneficiarii atque canonici in possessione beneficii, nec non officiales omnes in curiis episcopalibus et romanis congregationibus vel tribunalibus, religiosarumque familiarum et congregationum moderatores, qui in praesenti sunt in officio? — *Resp.* Affirmative. SSmus. vero benigne indulsit, ut in locis a residentiis Episcopi dissitis parochi, confessarii et doctores formulam iusiurandi ad eosdem missam et praecognitam vel una simul cum vicariis foraneis vel etiam quisque singillatim proprio nomine signent, itemque beneficiarii in collegiatis ecclesiis, nec non religiosi in conventibus cum eorundem Superioribus.

VIII. — An in casis particularibus, data iusta causa, Episcopi et Moderatores ordinum et congregationum religiosarum delegare possint ad accipiendum iuramentum sacerdotem aliquem sive saecularem sive regularem in aliqua dignitate vel officio constitutum? — *Resp.* Affirmative.

IX. — An ad Sanctum Officium sint deferendi non solum qui iusiurandum violaverint, sed etiam qui iusiurandi formulam subscribere renuerint? — *Resp.* Affirmative.

X. — An Episcopi et Moderatores regularium possint commendationis litteras absque nota concedere suis subditis, qui alicubi a praedicatione fuerint prohibiti? — *Resp.* Negative.

XI. — An invitari possint sacri oratores, qui in aliquo loco ab Episcopis fuerint improbi? — *Resp.* Negative. (Ex decr. d. xxix mens. Septembris mcmx).

XII. — Utrum alumni Religiosi maioribus ordinibus initiandi teneantur dare iusiurandum a Motu proprio *Sacrorum Antistitum* praescriptum coram Episcopo ordinis conferente, an coram moderatore religioso? — *Resp.* Affirmative ad primam partem; negative ad secundam.

XIII. — Coram quonam idem iusiurandum praestare debeant Religiosi, qui confessionibus excipiendis et sacris concionibus habendis destinantur. — *Resp.* Coram eo, a quo approbationem confessionibus excipiendis et sacris concionibus habendis obtinent.

XIV. — In quibusnam tabulariis adservanda sint documenta iusiurandi a superius memoratis Religiosis dati. — *Resp.* In tabulario illius Ordinarii, qui iusiurandum recepit.

(Ex decr. d. xvii mens. Decembris mcmx).

Ex Congregatione Indicis.

Per decretum d. ii mens. Ianuarii mcmxi damnata, proscripta atque in Indicem librorum prohibitorum relata sunt opera quae sequuntur:

FRANZ WIELAND. *Mensa und Confessio*. — *Der Altar der vorkonstantinischen Kirche*. — München, 1906.

— *Die Schrift Mensa und Confessio und P. Emil Dorsch S. I. in Innsbruck, Eine Antwort*. — Ibid., 1908.

— *Der vorirenäische Opferbegriff*. — Ibid., 1909.

JOSEPH TURMEL. *Histoire de la théologie positive du Concile de Trente au Concile du Vatican*. — Paris.

— *La vraie science des Ecritures, ou les erreurs de la scolastique et l'enseignement officiel de l'Eglise sur le vrai sens de la Bible*, par X. — Annonay et Montligeon, 1909.

LASPLASAS. *Origen, naturaleza y formacion del hombre*. — San Salvador, 1896.

— *La Iglesia y los estados*. — Ibid., 1897.

— *Etología ó filosofía de la educación*. — Ibid., 1899.

— *La sabiduría*. — Santa Tecla, 1901.

— *El compuesto humano*. — Ibid., 1901.

— *Evolución de los errores antiguos en errores modernos*. — Ibid., 1902.

— *Generación y herencia*. — San Salvador, 1902.

— *Ensayo de una definición de la escolástica*. — Barcelona, 1902.

— *La moral es ley moral*. — S. Salvador, 1903.

— *La psicología*. — Ibid., 1904.

— *La política*. — Barcelona, 1905.

— *Mi concepto del mundo. Libro primero: Del hombre*. — Ibid., 1907 — *Libro segundo: Dios*. — Ibid., s. a.

TEU HOMPEL. *Uditore Heiner und der Antimoderniste — id. Grenzfragen: Erstes Heft*. — Munster, 1910.

PIERRE BATIFFOL. *L'Eucharistie, la présence réelle et la transsubstantiation*. — Paris. Decr. 26 Iul. 1907.

Rivista storico-critica delle scienze teologiche. Pubblicazione mensile. — Roma. Decr. S. Off. ser. iv, 7 Sept. 1910.

ALFONSO MANARESI. *L'impero romano e il cristianesimo nei primi secoli. Vol. I: Da Nerone a Commodo*. — Roma, 1910. Decr. S. Off. 7 Sept. 1910.

ERNESTO BUONAIUTI. *Saggi di filologia e storia del nuovo testamento*. — Roma, 1910. Decr. S. Off. 7 Sept. 1910.

FRANCESCO MARI. *Il quarto vangelo*. Roma, 1910. Decr. S. Off. 7 Sept. 1910.

Ex eodem Congr. Indicis decreto notum quoque fit ALFONSUM MANARESI, ERNESTUM BUONAIUTI et FRANCISCUM MARI, Decreto S. Congregationis S. Officii, edito die 7 Septembris 1910, quo quidam libri ab eis conscripti notati sunt, laudabiliter se subiecisse.

DIARIUM VATICANUM

(Mense Ianuario mcmxi).

Coram SSmo admissiones.

Praeter Purpuratos Patres, Urbanos Antistites aliosque viros, qui sui quisque muneris gratia Pontificem de more adiverunt, peculiari nota digni sunt iuxta admissionis diem: Melania de Metternich Winneburg, Princeps foemina; Stanislaus Medolago Albani, Comes; De Solofra Princeps, eiusque familia; Urbani Principes Borghese et Giustiniani-Ban-

Bis etiam possessivum *suus* pro *eius* adhibet. In prosodia quoque aliquando deficit, v. g. quum in voce *mater* primam syllabam et in voce *aether* ultimam corripit, et in participio *tributus* primam syllabam producit. Pluries tandem, in strophis alcaicis, quartum versum sine caesura construit: quod in Horatio nunquam aut certe rarissime tantum occurrit. Nonnunquam praeterea subobscurus est auctor: quod forte tribuendum est mendis typographicis, satis frequentibus.

Ceterum leves huiusmodi naevi, qui in nova editione facile tollentur, laudes peritissimo poetae debitas nihil imminuunt.

FERNAND LAUDET. — *La Soeur Rosalie*. 1787-1856. — Parisiis, edid. Bloud et Soc., 1910.

Hic libellus rapide delineat imaginem pulcherrimam unius ex filiabus S. Vincentii a Paulo, cuius nomen per dimidium saeculum non solum in urbe Parisiorum, ubi toto hoc tempore vixit, sed in Gallia omni, quin etiam in universo orbe, celeberrimum fuit. Eius eximia, immo heroica in pauperes et miseros quoscumque caritas tum praesertim enituit, quum anno 1832 morbus, quem cholera vocant, Lutetiam primum invasit, ibique vastissimas edidit strages; ac deinceps anno 1848, quum bellum civile eandem urbem misere dilaniaret. Nam, quum ab omnibus summa in veneratione haberetur, impune potuit inter hostica agmina discurrere et pacis proponere consilia. Ad duces exercitus conversa, qui ei suadebant ne morti se exponeret, copias rebelles petitura, heroice respondit, vitam sibi iam non placitum, si filii eius etiam dyscoli necarentur. Conversa autem ad rebelles, iussit eos a pugnando desistere, his verbis: « Nonne iam satis, et plus quam satis, viduarum et orphanorum mihi alendi sunt? Cur vultis horum numerum measque curas augere? »

Adeo nempe verum est, religionem christianam fecundam esse heroum et heroidum matrem! Nam qui Christum vere amare didicerit, is, ad ipsius exemplum, etiam pro fratribus animam ponere non dubitavit.

FR. X. R.

IOCI

Rufus delectus causa miles, emeritis recens stipendiis, quum temulentior forte incidisset in quemdam ordinum ductorem, ab eo de re hac obiurgatus, sic dixisse fertur, aquae satis ab se haustum ad Hissam.

Throchilus, totus ossa atque pellis ob eamque causam haud abundans sanguine, quum conaretur exturbare erure pulicem molestissimum, Trebonius, homo facetissimus: -- « Sine, -- inquit, -- quod velit, faciat, prope enim est, ut fame pereat! »

TITUS CURZIUS.

EPISTOLARUM COMMERCIIUM

Cl. v. Ios.... WAB..., *Varsaviae Polon.* — Vir ille excellentissimus certamen non ex se indixit, sed ex munere sibi, civitatis primo, a munifico quodam viro commisso. Quum ita se res habuerit, eum negligendum utilius esse duximus ac silentio praeterire. — Ioci, quos memoras, ad nos minime pervenerunt.

Cl. v. Th..... T. CH..., *Chicagine.* — Ne apud nos quidem illiusmodi editores heu! inveniuntur.

Cl. v. FR. BUL..., *Spalati.* — Carmen ad animos inveni tuo augendos ubi primum licuerit vulgabimus. Sed *Vocis Urbis* inter socios eum scire prius volumus. Facias de re certiore commentarii nostri moderatorem Iosephum Fornari, ad cuius domicilium (*Roma, via del Governo Vecchio, 96*) omnia quae ad « redactionem » pertinent, mittenda sunt.

A SECRETIS

AENIGMATA

I.

Corporibus praesto fulerum. Mihi praefice sigma:
Solamen miseris praebeo tericolis.

II.

Pabula significo, quae iactat vel levis aura.
Rho mihi subnectas: collo dependeo tauri.

F. P.

Ex sociis, qui utriusque aenigmatis interpretationem ad Doctorem IOSEPHUM FORNARI, Commentarii moderatorem (*Roma, via del Governo Vecchio, 96*) miserint intra menses duos, unus, sortitus, gratis accipiet opus, cui titulus:

VINCENTII LANFRANCHI
DE STILO PLAUTINO ACROASIS.

Aenigmata an. XIII, n. XI proposita his respondent:

1) **Venenum**; 2) **VI-na**.

Ea rite soluta miserunt:

Petrus Tergestinus. — F. Wawer, *Marianopoli*. — Rich. Brondel, *Brugis*. — Ioan. Biava, *Bergomo*. — P. Prado, *Venetis*. — F. Arnori, *Mediolano*. — Iac. Costa, *Dumio*. — Paulinus a S. Iosepho, *Barcinone*. — F. X. M., *Drepano*. — Frid. Horwath, *Vindobona*. — Hern. Forgeot, *Nicaea ad Varum*. — Alb. Cattenau, *Lugduno*. — Rich. Müller, *Berolino*. — F. Correa, *Emerita*. — Lud. Goux, *Bituricis*. — Alex. Pintaro, *Neapoli*. — Alb. Perraud, *Lutetia Parisiorum*. — Eug. Dolmar, *Mart. Dunne, Neo Eboraco*. — Lud. Dubois, *Massilia*. — Alf. Martinez, *Badaocio*. — Barth. Ferraris, *Augusta Taurinorum*. — A. Bouvin, *Aureliano*. — R. Richi, *Traianopoli*. — Ant. Whiteside, *Alb. Kain, Dublino*. — F. Ortiz, *Morelia*. — St. Kempa, *Oyrodinia*. — Adam. Kozlowski, *Petricoria*. — Max. Vronski, *Lobzów*. — A. Renevey, *Estacayer-le-Lac*. — Lad. Lud. Podobinski, *Cracovia*.

Sortitus est praemium:

FRIDERICUS HORWATH,

ad quem missum est opus, cui titulus:

MARCI MINUCH FELICIS
OCTAVIUS
ADNOTATIONIBUS ILLUSTRATUS.

Sponsor: IOANNES BAPTISTA CIAMPI, iurisperitus

ROMAE — Ex officina Societatis Editricis Romanae.

In **Gallia** ratio accepti et expensi tum exterarum tum civilium rerum habita; ex quibus occasio capta felicem rerum statum pro Gallia exponendi.

In **Germania** sociales leges, in utilitatem eorum qui publica vel privata officia obtinent, approbantur.

In **Græcia** coetus sessiones tranquille resumptae.

In **Hungaria** commercii foedus cum Serbia ratum habitum.

In **legum** de aerarii difficultatibus disceptatum, deque opportunitate pecunias mutuas publice sumendi.

In **Romania** administrorum collegio praeside Bratianu, quod ab anno MCMVIII regni res moderabatur, a munere abdicanti, novum suffectum, praeside Petro Carp, comitiaque ad omnes populi legatos eligendos in Martium mensem indicta.

PER ORBEM

Die 1 mensis Ianuarii MCMXI ex officina Lynceorum, Romae, primum volumen editur operis cui titulus *Corpus nummorum italicorum*, quod Emmanuel III, Italorum rex, composuit.

— d. III immanis terrae motus Vyernyam urbem, in Asiatica regione Turkestan, diruit.

— d. VII Monachii ad Nicaeam princeps libertatis reginem suo populo concedit.

— d. VIII Veronae obit Felicitas Crosio e Villafra, Eugenii e Sabaudica Cariniani gente principis vidua.

— d. IX Bellogradi ex aëre praecipitat ac moritur Rusian aviator.

— d. XI Parmae vita fungitur Albertus Rondani, Italicus poeta ac litterarum magister.

Romae, novae Iustitiae administrandae aedes, eaeque magnificentissimae, a rege sollemni ritu aperiuntur.

Ferriviae et metallorum opifices Olysiptone ex conducto ab opere recedunt.

— d. XVII, dum publicus legibus ferendis coetus Lutetiae Parisiorum habetur, amens quidam, manuballistula, Briandi, administrorum praesidis, vitam, indigne quamquam infelici exitu, appetere conatur.

— d. XVIII Ely aviator, ex S. Francisci, Americanae urbis, litore profectus, in navem, altum tenentem, fauste descendit.

— d. XIX Florentiae centenaria fit sollemnis commemoratio e renovata celebri illa excolendae Italicae linguae academia, cui « a furfure » nomen.

— d. XX inter glacies cuiusdam ex paludosis lacubus Branderburgensis regionis reliquiae inveniuntur aërostatii Ildebrand, vestigia cuius, exeunte

mense Decembri, a Kohrs, Berolinensi avvocato et Keidyl negotiatore ducti, ad Russiam profecti, frustra pressa fuerant. Aëronautarum cadavera rigida e gelu educuntur.

— d. XXII Romae sexaginta vix annos natus, animam agit Iosephus Tomassetti, subtilis Romanarum rerum, medii aevi praesertim, investigator. Eius opus, - quamquam non absolutum reliquit, - de Romano agro, eius sapientiae acrisque ingenii monumentum exstabit.

— d. XXIV Neo Eboraco in urbe S. Phillips, scriptor valde celebratus, nefarie interimitur.

— d. XXVI, Douai in urbe, Sommer aviator cum viatoribus sex aëreum iter primus conficit.

— d. XXVII Antuerpiae ob fortuitum incendium, in domo Manke cuiusdam artis operum collectoris exortum, Rubens, Van Dyk ac Theniers nonnullae tabulae misero fato absumuntur.

— d. XXVIII Lutetiae Parisiorum naturae concedit Henricus de Houx, rerum ac diariorum scriptor notissimus.

— d. XXX improvisa vulcani ad Taal eruptio, cuius lapides usque ad Manillam urbem eiciuntur, terrorem ac mortem late diffundit.

LIBRORUM RECENSIO

Iacobi Balmesii centenaria commemoratio. — Noca Lya, aliquos hymnos quae canit ac odas IOSEPHI FONTS ET SCRINYACH versione eorum in linguam vernaculam ab ALOYSIO VINYAS et CANEDEL. — Barcinone, ex off. Giunart et Pujolar, MCMX.

Quum superiori aestate urbs Catalaunica Vich, patria sapientissimi Iacobi Balmes, illustris huius civis centesimum recoleret ac celebraret natalem, Iosephus Fonts sacerdos *Nocam Lynam* edidit, opusculum videlicet, in quo duobus carminibus, in laudem Balmesii concinnatis, alia accedunt de variis argumentis composita. Quae omnia, latine conscripta, alter sacerdos, Aloisius Vinyas, in linguam catalaunicam metricè convertit, posita hae interpretatione e conspectu textus latini.

Iosepho Fonts animum inesse vere poeticum, nemo profecto negabit, qui eiusdem odas perlegerit. In iis enim haud communis apparet vis sententiarum, calor affectuum atque imaginum varietas. Pro diversitate materiae, stylus nunc ornatior nunc simplicior adhibetur; modo sobria contentus brevitate, modo in floridam excrecens amplitudinem. Linguam latinam auctor egregie callet, quod singulae fere libri paginae demonstrant. Interdum tamen vocibus utitur probatis scriptoribus minus acceptis, uti quum *incendiatore* Barcinonis memorat, quum verbum *radicandi* non inter deponentia recenset quum verbo defectivo *accre* gerandium attribuit.

SOCIETAS EDITRIX ROMANA

ROMA - Via delle Coppelle, 35 - ROMA

praeter Commentarium VOX URBIS possidet atque administrat

CATHOLICA ITALORUM DIURNA

CORRIERE D'ITALIA
ROMAE

L'AVVENIRE D'ITALIA
BONONIAE

CORRIERE DI SICILIA
PANORMI

quae notitias sibi proprias quotidie accipiunt tum ex Italia, per quam
latissime diffunduntur, tum e praecipuis civitatibus orbis universi.

PRETIUM ANNUAE SUBNOTATIONIS PRO UNOQUOQUE EST:

In Italia libell. 16 ; ubique extra Italiam libell. 34.

SUBNOTATIO CUMULATIVA CUM COMMENTARIO VOX URBIS:

In Italia libell. 19 ; ubique extra Italiam libell. 38,50.

SOCIETAS EDITRIX ROMANA

RECENS ETIAM APUD SE CONSTITUIT

OFFICIUM NUNTIORUM ET PUBLICAE RERUM PRAEDICATIONIS

tum per Italiam omnem, tum apud exteras gentes.

TEMPERANTIA IN PRETIO — DILIGENTIA IN OPERE

EUPLIUS

Actio dramatica a I. B. Francesia versibus senariis exarata.

SCENA III.

CYRUS (*Iudeus ab aedibus egressus, videns colloquentes*).

Si me novisse qui siem vos eupitis
Vocari dicam Cyrum candidissime!
Et insuper filius Felicis nomine
Tenet theatrum Graecum qui custodia.
Bonus... sed amplius non dicam... quod video?
Volunt quid illi sic remotis arbitris?
Curiose aspiciunt obtortis oculis.
Placet minime. Mihi videntur subdoli,
Texant qui forte caute fallacias.
Hic audiam vafros vacivis auribus,
Et ipse, si quas instaurant insidias,
Suas in ipsos invertam versutias.
Aves augurii mali sunt nunciae.
Cur adveniente me abierunt cautius?
Comparent denuo, loquuntur, mussitant!
Darem libentius meam pecuniam,
Vel ut tantillum possim exspiscari (*se se obscondit*
seorsum).

CALVISIANUS (*suspiciose*).

Hunc si captavero, mille versutiis
Hunc ut christianum possim si trudere,
Ferire caelum putabo pol! digito:
Hic unus si cadit, cadet tota civitas,
Eiusque pollens ero tunc divitiis,
Et ipsi carus Caesari prae ceteris.

CYRUS (*e suo loco*).

Istos iurarem colloqui nunc de Euplio!

MAXIMUS (*animose*).

Dabis mihi partem quamdam tu pecuniae?

CALVISIANUS (*cum ei*).

Dabo!

MAXIMUS.

Quam?

CALVISIANUS.

Mihi es molestus! Ne dubita!

MAXIMUS.

Mihi ni dixeris partem quam dederis,
Manum nec offeram tuo in consilio.

CYRUS (*eadem more subridens*).

Hic usque astutus tendit recto ad littora!

CALVISIANUS.

Scis abhinc annos paucos qui nunc imperat
Diocletianus, suos qui temperat
Dulci fraeno subditos, iusto imperio
Vult Christi perdere cunctos discipulos.

CYRUS (*caput ostendens*).

Ad rem venit!

MAXIMUS (*interrumpens*).

Virum quisnam laudaverit?

CALVISIANUS.

Quid istae suggeris quae non intersunt tuae?

MAXIMUS.

Perge! Rem narra!

CYRUS (*i dem*).

Festinanter integram!

CALVISIANUS.

Hi namque Catanae, sequaces hederæ
Ut totum serpunt agrum, suffocant, liberi
Secretis ipsi perfodiunt artibus,
Ita ut se totam Christianam sentiat.

CYRUS (*n. s.*).

Nihil narras novi!

MAXIMUS.

Id sciebam tandem!

CALVISIANUS.

Sed istum feriam serpentem gladio,
Suis qui spiris minitatur patriam,
Brevi velim ipse scriptitare Caesari:
Ubi imperabat Christi superstitio,
Ubi radices posuit latissimas,
Calvisianus unus, tenax propositi,
Gentem dispersit, obtruncavit perfidam!

CYRUS (*semper seorsum*).

Hic Euplium quaerit! Curabo maxime,
Ut ipse liber sit, ego tantillum puer
Tibi, vir magne, plane os pulcre sublinam.
Adibo patrem qui dabit consilium.

MAXIMUS (*post breve silentium*).

Ero tibi lubens comes a latere,
Tuusque gladius, magis si perlubet.
Haec rerum novitas, falsa seu religio
Parens de longe generat discordiam.

CALVISIANUS.

Facitque ceteris nimis fastidium!

MAXIMUS.

Sciebam tandem! Nihil narras novi.

CALVISIANUS.

Sed Euplium iuvat in primis quaerere,
Suis qui totam versutiis commovet
Urbem, dolis tenet semperque perfidis.

MAXIMUS.

Habet christianae gentis marsupium.

CALVISIANUS.

Valet quis auri novisse congeriem
Istud quam cumulat caput nequissimum?
Sed istum frustra quaeres, ni plectes prius...

(*Ad proximum numerum*)